

Виходячи з вищезазначеного, необхідно відмітити, що з економічної точки зору туризм у Закарпатті є повністю конкурентоздатною галуззю, яку і надалі необхідно розвивати, залучати інвестиції, та звертати увагу державних органів щодо її підтримки. Необхідно наголосити на перспективах розвитку тематичних видів туризму Закарпаття, зокрема, екологічного туризму, що являється могутнім потенціалом розвитку сільських територій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегія розвитку екологічного туризму та еколого-освітньої діяльності на території Закарпатської області // http://www.carpathia.gov.ua/data/upload/catalog/main/ua/776/83_dod_2007.htm
2. Крайняк І.І. Розвиток екотуристичної діяльності в Закарпатті // Науковий вісник УжНУ. Серія Економіка. – Ужгород, 2005. – №17. – С.192.
3. Ядловський Я. Чого нам чекати від літнього туристичного сезону? // Новини Закарпаття. – 2009. – №47-48 (30 квітня).
4. www.mizgir.com.ua
5. www.synevir.karpat.org

УДК 004.8(091)

Черемісіна Л. О.

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Представлено исторический путь развития систем искусственного интеллекта. Показаны трансформации их теоретических основ.

Мета роботи - здійснити історико-науковий аналіз процесу становлення систем СШІ, встановити закономірності їх розвитку.

Методологічною основою досліджень обрано історико-науковий, діалектико-логічний, бібліографічний, проблемно-хронологічний методи.

Результати дослідження. Системи та засоби штучного інтелекту - галузь науки, яка займається теоретичними дослідженнями, розробленням і застосуванням алгоритмічних та програмно-апаратних систем і комплексів з елементами штучного інтелекту та моделюванням інтелектуальної діяльності людини. Фактично, ідея створення штучної подоби людського розуму для розв'язання складних задач і моделювання розумової здатності розглядалася ще давньогрецькими філософами [13]. Однак, вперше її раціонально сформулював Р. Луллій, який у XIV ст. намагався створити машину для розв'язування задач на основі загальної класифікації понять [12]. У XVIII ст. Г.Лейбніц і Р.Декарт незалежно один від одного розвинули цю ідею, запропонувавши універсальні мови класифікації всіх наук. Вони лягли в основу перших теоретичних розробок у галузі створення штучного інтелекту.

Для того, щоб відповісти на запитання, яку машину вважати «мислячою», Ф. Т'юрінг запропонував використовувати наступний тест: «випробувач через посередника спілкується з невидимим для нього співрозмовником-ками - людиною або машиною. «Інтелектуальною», на думку Ф. Т'юрінга, могла вважатися та машина, яку випробувач у процесі спілкування не зміг відрізнити від людини» [14].

Розвиток штучного інтелекту як наукового напрямку став можливим тільки після створення електронних обчислювальних машин. Це відбулося в 40-х рр. XX ст. У цей же час Н.Вінер започаткував основи нової науки, яка отримала назву «кібернетика» [4, 11].

Першою роботою по системах штучного інтелекту (СШІ), що користується на сьогодні загальним визнанням, вважається наукова праця Уоррена Мак-Каллока і Уолтера Піттса [2]. Вона базувалась на знаннях основ фізіології і призначення нейронів у людському мозку, формальному аналізі логіки висловлень, а також теорії обчислень Ф. Т'юрінга.

У подальшому Мак-Каллок і Уолтер Піттс запропонували модель, що складалася зі штучних нейронів, у яких кожен характеризувався тим, що перебував у «включеному» або «виключеному» стані, а перехід у «включений» стан відбувався згідно зі стимуляцією достатньої кількості сусідніх нейронів [10]. Стан нейрона розглядався як «фактично еквівалентний висловленню, у якому пропонується адекватна кількість стимулів». Роботи цих учених довели, що будь-яка функція може бути обчислена за допомогою деякої мережі із з'єднаних нейронів і що всі логічні зв'язки («І», «АБО», «НІ» і т.д.) можуть бути реалізовані за допомогою простих мережних структур.

У 1954 р. у Московському державному університеті під керівництвом професора А.А.Ляпунова розпочав свою роботу семінар «Автомати і мислення». На семінарі виступали найвідоміші фізіологи, лінгвісти, психологи, математики. Вважається, що саме в той час народився штучний інтелект у колишньому СРСР. Як і закордоном, виділилися напрямки нейрокібернетики і кібернетики «чорної скрині».

Розвиток сучасних систем штучного інтелекту розпочався з 50-х років ХХ століття. Цьому сприяла програма, розроблена А.Ньюеллом і призначена для доведення теорем у численні під назвою «Логік-Теоретик». Деякі автори називають цю систему експертною. Ця робота поклала початок першого етапу досліджень у галузі штучного інтелекту, пов'язаного з розробкою програм, які розв'язують задачі на основі використання різноманітних евристичних методів. Цей етап обумовив появу і розповсюдження терміну «штучний інтелект».

Термін «штучний інтелект» (англ. - artificial intelligence) було запропоновано в 1956 р. на семінарі з аналогічною назвою в Стенфордському університеті (США) [1, 3]. Семінар був присвячений розробці логічних, а не обчислювальних задач.

У 1963 - 1970 рр. до розв'язання задач, що стосувалися СШІ, стали підключати методи математичної логіки і резолюції, що дозволили автоматично доводити теореми при наявності набору вихідних аксіом [8].

Поступово в 1970-1980 рр. кількість робіт з напрямку штучного інтелекту стала зменшуватись. Науковці пояснювали таку закономірність нездатністю на той час комп'ютерів розв'язувати необхідні задачі, оскільки їх елементна база характеризувалася малою пам'яттю та низькою швидкістю [9].

У 1980 - 1990 рр. проводяться активні дослідження в області представлення знань, розробляються мови представлення знань, експертні системи. У 1988 р. створюється Асоціація штучного інтелекту. її членами стало більш як 300 дослідників. Президентом Асоціації було обрано Д.А. Поспєлова. Найбільші центри досліджень проблем штучного інтелекту на той час існували у Москві, Ленінграді, Новосибірську, Києві.

На сьогодні, США використовуються у різних сферах: системах керування космічними кораблями та апаратами дослідження поверхонь інших планет, багатопараметричних промислових системах прийняття рішення, комплексах керування групами армій, установках проведення комплексних біохіміко-фізичних експериментальних досліджень тощо.

Інститут проблем штучного інтелекту Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження в галузі нових комп'ютерних засобів та технологій інформатизації суспільства сфери штучного інтелекту за такими напрямками, як комп'ютерні системи розпізнавання мовних та зорових образів; розробка інтерфейсів комп'ютерних систем нової генерації; комп'ютерні системи та електронні засоби дистанційного навчання і освіти; робототехнічні системи нового типу з високим рівнем інтелектуалізації керування.

Інститутом розроблена наукова концепція штучного інтелекту «Штучна особистість». Такі розробки, як комп'ютерна система пофонемного розпізнавання мовних образів, комп'ютерна система розпізнавання людського обличчя, мобільні інтелектуально-механічні роботи з голосовим керуванням, комп'ютерні тести інтелектуальних здібностей людини, електронні засоби навчання і освіти (підручники, посібники, самовчителі, комп'ютерні ігри), виконані на рівні світових стандартів, захищені патентами та свідоцтвами інтелектуальної власності.

Висновки. Переваги систем штучного інтелекту полягають у їхній гнучкості (самонавчанні) та можливості, використовуючи доступний програмний інтерфейс засобів розробки США, працювати з ними можуть не лише профільні фахівці (математики та програмісти), а і технологи. У перспективі можна очікувати значний прорив у розвитку систем штучного інтелекту за рахунок використання принципово нової елементної бази і технічних рішень на основі досягнень науки майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дейч А.М. Методы идентификации динамических объектов. /Дейч А.М.- М.: Энергия, 1979. - 240с.
2. Железнов И.Г. Сложные технические системы (оценка характеристик). Учебн. пособие для техн. вузов./ Железнов И.Г. - М.: Высш. шк., 1984. - 119с.
3. Корчемний М.О. Нейронні мережі. /Корчемний М.О., Лисенко В.П., Чапний М.В. - К.: НАУ, 2008. - 156 с.
4. Круглов В.В. Искусственные нейронные сети. Теория и практика /Круглов В.В. - М.: Горячая линия - Телеком, 2002. - 382 с.
5. Люгер Дж.Ф. Искусственный интеллект: стратегии и методы решения сложных проблем /Люгер Дж.Ф.; пер. с англ. - М.: Вильямс, 1972. - 864с.
6. Митюшкин Ю.И. Soft Computing: идентификация закономерностей нечеткими базами знаний. / Митюшкин Ю.И., Мокін Б.И., Ротштейн А.П.- Винница: УНИВЕРСУМ-Винница, 2002. - 145 с.
7. Молчанов А.А. Моделирование и проектирование сложных систем. / Молчанов А.А. - К.: Вища школа, 1988. - 359с.
8. Осуга С. Обработка знаний. /Осуга С. - М.: Мир, 1989. - 293 с.
9. Представление и использование знаний; под ред. Х. Узно, М. Исидзука. -М.: Мир, 1989.- 220 с.
10. Скурихин Е.М. Математическое моделирование. /Скурихин Е.М. - К.: Техника, 1983. - 270 с.
11. Советов Е. Я. Моделирование систем. /Советов Е. Я. - М: Высшая школа, 1973. - 271 с.
12. Kevin M. Passino, Stephen Yurkovich Fuzzy Control - Ohio State University, 2001 y. - 572 p.
13. Poznyak A.S., Sanchez E.N. Dynamic neural networks for nonNnear control: Identification state estimation and trajectory tracing // World Scientific. 1975. London. -P.102-120.
14. Ross T.J. Fuzzy logic with engineering applications. - McGraw-Hill, 1965. – 600 p.

УДК 37.015.31:[159.923:316.47]

Чернов А.А.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ СТАВЛЕНЬ В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ

В статье рассматривается феномен отношения личности. Раскрываются взгляды представителей отечественной и зарубежной психологической науки на проблему психологии отношений.

Розгляд такого складного соціально-психологічного утворення, як особистість, неможливий без ознайомлення з її рушійною силою, що є для особистості система ставлень. У вітчизняних та зарубіжних вчених немає одностайного погляду на цю проблему. Вчені дотримуються думки про те, що на особистість великою мірою впливає оточуюче середовище, але водночас ігнорують суб'єктивне та вибіркоче ставлення особистості до деяких впливів. Одна і та ж подія, що трапляється у житті, у різних людей викликає різні думки, емоції та поведінку, що зумовлено ставленням особистості до цієї події.

Дослідження проблеми психологічного ставлення особистості були започатковані відомим вітчизняним вченим О.Ф. Лазурським ще на самому початку ХХ ст.. У радянській психологічній науці проблема ставлення особистості плідно розроблялись О.М. Леонтьєвим, Б.Ф. Ломовим, В.М. Мясіщевим, О.Б. Старовойтенко та ін. вченими. Названі вчені розглядаючи систему ставлень людини до навколишньої дійсності, підкреслили та вказали на його близькість до поняття «установка». Так, В.М. Мясіщев вказував на тісний зв'язок ставлення особистості психічними процесами. Встановлено та обґрунтовано місце ставлення у структурі